

Araştırma Makalesi • Research Article

Çocuk Hikâye Kitaplarında Spor ve Sağlıklı Yaşam Temasının İncelenmesi*

Investigation Of The Theme Of Sports And Healthy Life In Children's Storybooks

Mikail Tel ^a, Yunus Emre Karakaya ^b, Ercan Gür ^{c,**}

^a Doç. Dr., Fırat Üniversitesi, Sivrice Meslek Yüksekokulu, Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü, 23119, Elazığ/Türkiye.
ORCID: 0000-0002-0629-7357

^b Doç. Dr., Fırat Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü, 23119, Elazığ/Türkiye.
ORCID: 0000-0002-9858-2103

^c Prof. Dr., Fırat Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü, 23119, Elazığ/Türkiye.
ORCID: 0000-0001-6690-828X

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Başvuru tarihi: 04 Temmuz 2020
Düzeltilme tarihi: 18 Şubat 2021
Kabul tarihi: 23 Şubat 2021

Anahtar Kelimeler:

Hikâye Kitapları
Spor
Sağlıklı Yaşam

ARTICLE INFO

Article history:

Received 04 Temmuz 2020
Received in revised form 18 February 2021
Accepted 23 February 2021

Keywords:

Storybooks
Sport
Healthy Life

ÖZ

Bu araştırma, çocuk hikâye kitaplarında yer alan sağlıklı yaşam ve spor temalarını ortaya koymak amacı ile yapılmıştır. Bu kapsamda, Elazığ İl Halk Kütüphanesi'nde ve ilköğretim okullarında yer alan kütüphanelerde yer alan 100 kitap incelenmiştir. İncelenen eserlerde sağlıklı yaşam teması olarak en yüksek düzeyde, düzenli beslenme, çevre temizliği dinlenme gibi etkinliklere yer verildiği görülmüştür. Kitaplarda, spor teması olarak güreş, kano, basketbol gibi sporlara yer verildiği tespit edilmiştir. Sonuç olarak, çocuklar için hazırlanan kitaplarda spor aktiviteleri ve sağlıklı yaşama yönelik çeşitlilik fazla görülse de sportif aktivitelerini anlatan metinlere düşük düzeyde yer verildiği görülmüştür.

ABSTRACT

This study was conducted to reveal the themes of healthy life and sports included in children's storybooks. 100 books, which were included in the Public Town Library and primary schools in the city of Elazığ, were examined. In the books that were under investigation, it was observed that activities, such as regular diet, environmental cleaning were included the most as themes of a healthy life. In the books, activities such as wrestling, kayaking, and basketball, were included as themes of sports. In conclusion, although it seemed like the books prepared for children included various sports activities and healthy life; it was observed that the texts that covered sports activities and healthy life were included in the texts at low levels.

1. Giriş

Eğitim, sosyal kalkınma ve ilerlemenin en temel yapı taşlarındandır. Eğitimde amaç, çocuğun bedenini, zihnini, duygularını eğitmektir. Eğitimin temeli okumaktır. Okuma zihinsel temalar içindeki bir süreçtir. Okumanın en önemli amacı okunan şeylerden anlam ortaya koymaktır (Akyol, 2006). İyi bir okuma yapan bir birey okuduğu şeylerden

çeşitli anlamlar öğrenir. Çünkü, kitaplar okuma yeteneklerini geliştirmede sık sık yararlanılan eğitim materyalleridir.

Eğitimin önemli bir parçası olan çocuk kitapları eğitimin vazgeçilmez unsurları arasında sayılmaktadır (Sever, 2002). Çocuk kitapları, çocuklar için vazgeçilmez yol göstericidir. Çocuklar, duygu, düşünce ve davranışlarıyla kendine özgü varlıklardır. Kitaplar, çocukların düşünme ve konuşma

*Bu araştırma, 25-27 Nisan 2018 tarihinde Lviv/Ukraine'de düzenlenen 6th International Conference On Science Culture and Sport'da sunulan "Çocuk Hikâye Kitaplarında Spor ve Sağlıklı Yaşam Temasının İncelenmesi" başlıklı bildirinin gözden geçirilmiş ve genişletilmiş halidir.

** Sorumlu yazar/Corresponding author.
e-posta: emrekarakaya@firat.edu.tr

becerilerinin gelişmesine katkı sağlamakla birlikte okumayı da heveslendirmektedir. Çocuklar, kitaplarla ne kadar erken tanışırsa yetişkin dünyasına olan uyumu o kadar kolay ve hızlı olacaktır.

Çocuk kitapları, çocukların sosyal, zihinsel, kişilik gelişimi, dil gelişimi gibi konularda gelişmesini sağlar (Bulut ve Kuşdemir, 2013). Kuran (2011)'a göre çocuk hikâye kitapları, içeriğiyle, kurgusuyla, dili ile çocukların beğenilerine ve zevklerine hitap etmektedir. Çünkü, kitapların eğlendirme, bilgi verme, eğitim, eğitime gibi amaçları vardır. Çocuk, kitaplar ve kitaplarda bulunan kahramanlar aracılığı ile insan gerçekliğini ve yaşamı tanımaya başlar. Kitaptaki kahramanın/kahramanların özellikleri çocuğun yeni yaşantılar ortaya koymasını sağlamaktadır (Zivtci, 2006). Bulut ve Kuşdemir (2013), çocuk hikâye kitaplarının çocuğa sağladığı faydaları şu şekilde sıralamaktadır:

- Okuma-yazma farkındalığını geliştirme
- İç dünyalarını zenginleştirme
- Yazma ve okuma aktivitelerine kaynak oluşturup okudu şeyleri anlama ve dilin düzgün bir şekilde kullanımını sağlama
- Okuduğu kitapla kendi yaşantıları arasında güçlü bir ilişki kurmasını sağlama
- Kitap okurken zevk alma ve eğlenme fırsatı sağlama
- Farklı ve yeni yaşam becerileriyle karşılaşma fırsatı verme.

Çocukların çoğu alanlarda gelişimlerine katkı sağlayan kitapların içerikleriyle ilgili faktörler önemlidir. Bunlar, "kitabın teması, işlenen tema ve konu, kahramanlar, üslup ve dil, plan" olarak sıralanabilir (Gönen vd., 2011; Demircan, 2006). Çocukların hayatında büyük bir yere sahip olan çocuk hikâye kitaplarına, gereken titizliğin ortaya konulması gerekmektedir. Bu sebeple çocuk hikâye kitaplarını ortaya koyacak yazarların, her açıdan çocukların gelişim dönemlerine hâkim olması, onların hangi şeylerden hoşlandıklarını iyi bilmesi, yazarın dilinin sade ve akıcı olması ve ana fikri kendi içinde doğal bir anlatım tarzıyla vermesi önem arz etmektedir (Dağlıoğlu ve Çakmak, 2009; Tekin, 2005; Ataseven ve İnandı, 2000). Çocuklar kitaplar içerisinde geçen karakterlerle bir özdeşim kurarak onlar gibi olma ve onlar gibi davranma davranışı göstermektedirler. Bazı değerlerin öğrencilerde yerleşmesi için kitaplar önem arz etmektedir. Bunlardan biri de sağlıklı yaşam ve spor aktiviteleridir. Spor, bir yaşam tarzıdır (Filiz, 2002). Spor faaliyetleri, insanların yaşamlarında son derece önemli bir sosyal etkinlik olarak kabul edilmektedir. Spor, insan sağlığının daha verimli bir ortamda devam etmesi için yapılması gereken fiziksel aktivitelerdir. Sağlıklı yaşama ulaşmak için spor bir araçtır.

Sağlıklı yaşam aktiviteleri, herhangi bir kronik rahatsızlığı önlemeye yönelik olmayıp, bireyin sağlık durumunu daha da iyileştirmeyi amaçlamaktadır (Edelman ve Mandle, 1986). Günümüzde, çoğu sağlık problemlerinin sağlığa ilişkin davranışların, tutumların olmayışı ve hareketli olmayan bir yaşamdan kaynaklandığı ifade edilmektedir (Redland ve Stuijbergen, 1993; Pender, 1987). Yapılan araştırmalarda, hareketli olmayan bir yaşam tarzının insanlarda çeşitli kronik hastalıklara neden olduğu belirtilmektedir (Arslan ve Ceviz, 2007; Costanzo vd., 2006; Lees ve Booth, 2005). Ayrıca, vücut kompozisyonun ve genel sağlığın korunmasında

yeterli ve dengeli beslenme ve ayrıca düzenli bir egzersize de ihtiyaç vardır (Arslan ve Ceviz, 2007). Sağlıklı yaşamda temel amaç, her yönüyle daha sağlıklı ve uzun bir yaşam sürebilmektir (Zorba, 2012). Dünya Sağlık Örgütü'nün tanımına göre "sağlık, yalnızca hastalık veya sakatlığın olmaması değil, fiziksel, ruhsal ve sosyal olarak tam bir iyilik halidir" (WHO, 2006). Sağlıklı yaşam biçimi, sağlık davranışlarının sorumluluğunu alma, yeterli ve düzenli egzersiz yapma, dengeli beslenme, sigara kullanmama, kişisel temizlik, sağlık sorumluluğu, kişiler arası olumlu ilişkiler kurmadır (Özvarış, 2006). Sağlıklı yaşam biçimi aktivitelerini yaşamın bir parçası olarak ortaya koyan bir birey, sağlıklı olmayı sürdürebildiği gibi, sağlık durumunu da daha güzel bir hale dönüştürebilir (Zaybak ve Fadiloğlu, 2004). Hareketsiz bir yaşam sonucunda vücudumuzda, kas ve iskelet sisteminde, kan değerlerinde, dolaşım sisteminde, sindirim ve solunum sisteminde, stres ve psiko- sosyal fonksiyonlarda bazı sıkıntılar görülmektedir (Zorba, 2012; Erkan, 1998). Bunlardan korunmanın ve sağlığı elde etmenin tek ve en etkin yolu egzersiz yaparak sağlığa kavuşmaktır. Sağlık davranışı, bireyin sağlıklı kalması ve hastalıklardan korunması için inandığı ve uyguladığı davranışların bütün halidir. Düzenli bir egzersizin sağlıklı bir yaşam üzerinde olumlu etkisi vardır.

Bu genel bilgilerden yola çıkarak eğitimin vazgeçilmez unsuru olan kitaplar sağlıklı yaşam ve spor alışkanlığı edinmede kuşkusuz önemli bir yere sahiptir. Çocuğun hikâye kitaplarında geçen karakterleri, onların güzel davranışlarını örnek alarak kendi hayatına taşıma imkânına sahiptir. Kitaplar sayesinde çocuklar, karakterlerin davranışlarını ve yaptıklarını kendine örnek alarak bir takım alışkanlıkları kolaylıkla benimseyebilir. Yapılan literatür incelendiğinde, çocuklar için hazırlanan hikâye kitaplarının içeriğine yönelik yapılan araştırmalar oldukça kısıtlıdır. Sağlıklı yaşam isteği ve spor yapmak her yaş dönemindeki bireyin önemseydiği ve devamını istediği bir konudur. Bunun bilinçli bir hale dönüşmesi ise çocukken başlayarak devam ettirilmesi ve sevdirmesiyle mümkündür. Çocuklara sağlıklı yaşam ve spor kültürü özümsetmek önemlidir. Sağlıklı yaşam ve spor etkinlikleri açısından çocuk hikâye kitaplarında bu konunun işlenmesi ve bu alışkanlığın kazandırılması önem taşımaktadır. Bu kapsamda yapılan araştırmada, çocuk hikâye kitaplarında metin içerisinde geçen sağlıklı yaşam ve spor etkinliklerinin hangi düzeyde ve sıklıkla verildiği belirlenmeye çalışılmıştır.

2. Yöntem

Bu araştırma, survey modeli kullanılarak yapılmıştır. Bu model, var olan bir durumu aynı şekilde ortaya koymayı (Yıldırım ve Şimşek, 2005; Karasar, 1995) amaçlamaktadır. Geçmişte veya halen var olan bir durumu betimleyen bir araştırma modelidir. Ayrıca bu araştırma sürecinin güvenilirliği açısından, "uzman incelemesi" stratejisi benimsenmiştir (Dağlıoğlu ve Çakmak, 2009; Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu kapsamda, çocuk hikâye kitaplarında sağlıklı yaşam ve spor temalarını alan metinleri değerlendirmek amaçlanmıştır.

Araştırmada, Elazığ İl Halk Kütüphanesi'nde ve bazı ilköğretim okullarındaki kütüphanelerde yer alan çocuk hikâye kitapları taranmıştır. Bu hikâye kitaplarının 89'u ulusal, 11'i yabancı yazarlar tarafından kaleme alınmıştır.

Araştırma kapsamında rastgele yöntemle seçilmiş yayınevlerinin yayınlanmış 100 hikâye kitabının içeriğinde geçen metinlerde “sağlıklı yaşam ve spor” açısından incelenmesi, araştırmacılar tarafından bir “değerlendirme formu” ile elde edilmiştir. Bu form, üç bölümden oluşmakta olup, ilk bölümde kitabın adı, yazarı, yılı, yayınevi, sayfası gibi özellikleri, ikinci bölümde metinlerde sağlıklı yaşam ve üçüncü bölümde metinlerde spor öğelerini sorgulayan maddeler yer almıştır. Ayrıca, değerlendirme formunda hangi aktivitenin kaç defa yapıldığından çok, hangi sağlıklı yaşam aktivitelerinin ve hangi spor branşlarının yapıldığı değerlendirilmiştir.

Araştırmada, hikâye kitaplarının “sağlıklı yaşam ve spor” temaları açısından ortaya konulması için birincil ve ikincil kaynaklara ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırma kapsamında

inceleme sonucunda bu hikâye kitaplarındaki “sağlıklı yaşam ve spor” temalarının ortaya konulmasına yönelik olarak bir resmi ölçütünde olmadığı görülmüştür.

3. Bulgular

Bu bölümde ilköğretim seviyesindeki çocuklara yönelik olarak hazırlanmış hikâye kitaplarının içeriğinde sağlıklı yaşam ve sporla alakalı olan temalar verilmiştir.

Tablo 1’ e göre sağlıklı yaşamın taranan eserler içerisinde 54’ünde görülmemiştir. Kalan 46 kitap içeriğinde ise farklı düzeylerde ve sayılarda sağlıklı yaşam aktivitelerinin olduğu tespit edilmiştir. Spor teması olarak kitap içeriklerinde 68 kitapta oyun temasını içeren aktiviteler görülmemişken, 32 kitap içeriğinde ise çeşitli seviyelerde ve sayılarda spor aktiviteleri belirlenmiştir.

Tablo 1. Hikâye Kitaplarının Kitap Adı, Yazar, Yıl, Yayınevi, Sayfa, Sağlıklı Yaşam ve Spor Temalarına Yönelik Analiz

No	Kitap Adı	Yazar	Yıl	Yayınevi	Sayfa	Sağlıklı Yaşam	Spor
1	Yolcu ile Ayı	Ekrem Batur Musanoğlu	2006	Kök	18	-	Vücut Geliştirme, Yürüme
2	Bilgin Amca ve Uçan Balon	Öykü Zeren	2010	Polat	16	-	Yürüme
3	Selimin Mavi İncisi	Hikmet Ulusoy	2011	Çilek Kitapları	22	Spor, Oyun	Yüzmek, Dalgıçlık
4	İyilik Yap Denize At	Mehmet Teber	2008	Hepsi Çocuk	10	Balık Yemek, İlaç kullanmak	Kampçılık, Balık Tutmak
5	Palyaço Okulu	Mavisel Yener	2013	Bilgi Yayınevi	23	-	-
6	Vefalı At	Sara Gürbüz Özeren	2012	Damla	48	-	Güreş, At Binme
7	Şarkılı Bahçe	Münevver Oğan	2011	Yeni Umut	20	Temizlik alışkanlığı	-
8	Kimsecikler Yok Mu?	Yaprak Meral	2011	Can Sanat	33	-	-
9	Güneş ile Kovalamaca	Arife Gülemen	2005	Yeni Asya	48	Dinlenme, Düzenli Uyku	-
10	Sevimli Balık Yunus	Nurdan Damla	2010	Nesil Çocuk	16	Vücut Temizliği	-
11	Uzaydan Gelenler	Sara Gürbüz	2012	Damla	48	-	-
12	Dinazor Teri	Nefise Atçakarlar	2011	Timaş	24	-	Koşu Yapma
13	Fareli Köyün Kavalcısı	Anomin	2005	Yakamoz	10	-	-
14	Doğum Günün Kutlu Olsun	Sevda Yüksel	2016	Yuva	64	-	Balık Avlamak
15	Toprak ve Yağmur	Melike Tamsoy	2016	Yuva	64	-	-
16	Sıkıldım	Olcay Güner	2015	Elif	24	-	Yüzmek
17	Masal Güzel İsimler	İzzet Oral	2016	Yuva	64	-	Yüzme, Kano
18	Yaban Kuyuları	Hüseyin Demirkapı	2008	Zambak	40	Vücut temizliği	-
19	Özür Dilemeli Nasıl Dilemeli	İffêl Oval	2016	Yuva	64	-	-
20	Hobi Bahçesi	Nazan Özen	2016	Yuva Yayınevi	64	Diş Bakımı, Diyet	-
21	Aslanın Sırrı	Demirhan Kadioğlu	2008	Hepsi Çocuk	10	-	Dağ Tırmanışı, Yüzme
22	Tavus Kuşu	Mehmet Teber	2008	Hepsi Çocuk	10	-	Trekking, At Biniciliği
23	Evladın Böylesi	Mehmet Teber	2008	Hepsi Çocuk	6	-	At Biniciliği

24	Dilencinin Rüyası	Mehmet Teber	2008	Hepsi Çocuk	6	Sağlıklı Beslenme	-
25	Konuk At	Abdurrahman Kas	2015	Akvaryum	16	-	At Binmek
26	Sürüden Ayrılan Kuzucuk	Müzeyyen Özgül	2017	Yuva	16	-	-
27	Tilki İle Tavşan	Orhun Buğrahan	2010	Zambak	56	-	-
28	Futbol Masalı	Öznur Kalındır	2010	Coşkun	12	-	Futbol
29	Sporcu Fil Bobo	Öznur Kalındır	2010	Coşkun	12	-	-
30	Kartal ile Baykuş	Jean De Lafontaine	2010	Gönül	16	-	-
31	Hayvanlar İş Başında	Öznur Kalındır	2010	Coşkun	12	-	-
32	Dut Yemiş Bülbül	Yakup Kavaş	2008	Zambak	56	-	Okçuluk
33	Dans Eden Balıklar	Ülkü Duysak	2016	Yuva	64	Çevre Temizliği	-
34	Çoban ile Kral	Mahmut Orhan Buğrahan	2008	Zambak	56	Beslenme	Ava Çıkmak
35	Periler Diyarı	Melike Tansoy	2008	Yuva	48	Diş Temizliği, Yıkama Alışkanlığı	-
37	Baba Penguenin Fedakarlığı	Sara Gürbüz Özeren	2012	Damla	48	Düzenli Beslenme, Uyku Düzeni	Atletizm
38	Tuhaf Kaplan	Kemal Seyit	2012	Nar	17	-	-
39	Aburlup Cuburlup Tumburluplar	Meltem Erinçmen	2013	Çikolata	16	Düzenli Beslenme ve Önemi	Atletizm
40	Korsan	Feride İlgün	2015	Ferfir	48	Hareket Etme	-
41	Küçük Kırlangıç	Turgay Arıçioğlu	2009	Ünlü	16	-	-
42	Kiralık Canavar	Andreas Steinhöfel	2015	Tudem	104	-	-
43	Al Takkeli Dev ile Mor Takkeli Dev	Ayla Çınaroğlu	1996	Uçan Balık	32	Düzenli Beslenme	-
44	Çınarın Feryadı	Sana Gürbüz Özeren	2012	Damla	44	-	At Binmek
45	Altın Kanatlı Top Çin	Ayla Çınaroğlu	2009	Uçan Balık	80	-	-
46	Berber Masalı	Ayla Çınaroğlu	2008	Uçan Balık	32	Temizlik Alışkanlığı	-
47	Atatürk Olmak	Aytül Akal	2012	Uçan Balık	24	-	-
48	Açgözlü Kurt	Sara Gürbüz Özeren	2012	Damla	48	Sağlıklı Beslenme	-
49	Ellerimdeki Kelimeler	Benedicte Gourdon	2012	Desen	32	-	-
50	Duygunun Doğum Günü Armağanı	Betül Avunç	2008	Kültür	72	-	-
51	Denize Düşen Denizkızı	Çiğdem Gündeş	2008	Tudem	48	-	Yüzme
52	Obur Prenses	Çiğdem Gündeş	2008	Tudem	36	Sağlıksız Beslenme	-
53	Bilmecenin İzinde Maceranın Peşinde	Dursun Ege Göçmen	2011	Tudem	120	-	-
54	Ben Kırmadım	Sara Gürbüz Özeren	2012	Damla	47	Düzenli Beslenme	Yürüme Koşmak
55	Bisiklet Yarışçıları	Ferda İzbudak Akıncı	2014	Tudem	160	-	Bisiklet
56	Küçük Ressam	Hamdullah Köseoğlu	2011	Özyürek	48	-	-
57	Büyük Annem Cebimde	İva Frochazkova	2017	Tudem	160	-	-
58	Bayan Pimpirik	İclal Dikici	2014	Kök	110	Temizlik Alışkanlığı	-

59	Maskeli Kıraca	Fidan Çobanoğlu Kaplan	2010	Top	54	Düzenli Beslenme, Temizlik Alışkanlığı	-
60	Buzdan Köprüler Eridi	Gülнар Kandeyer	2012	Berkay	48	Düzenli Uyku	-
61	Kuş Yuvası	Leyla Fidanay	2009	Ata	57	-	Futbol
62	Deniz Yıldızı Kayası Arkadaşım Balına	Kelly Mckain	2012	Kültür	48	-	-
63	Ahmethan'ın Rüyası	Arife Kalender	2014	Neziher	40	Çevre Temizliği	-
64	Pıtırık ile Mızımız	Anomin	2004	Ata	32	Düzenli Uyku	-
65	Sıkı Dostlar	Emine Yalçın Tuğrul	2004	Ata	60	-	-
66	Hayat Ağacı	Sara Gürbüz Özeren	2012	Damla	47	Kişisel Bakım, Temizlik	-
67	Kralın Yeni Giysileri	Selver Sağlam	2008	Berkay	64	-	-
68	Kirli Mikrop ile Zararlı Mikrop	Adnan Özveri	2008	Phoenix	48	Diş Temizliği	-
69	Korkunç Gölge	Mavisel Yener	2011	Tudem	31	-	-
70	Nene Hatun	Sara Gürbüz Özeren	2012	Damla	48	Düzeni uyku	Yürüme
71	Ev Korsanı	Nurgül Ateş	2011	Çizmeli Kedi	48	-	-
72	Karadaylak	Afet Ilgaz	2006	Salıncak	48	-	-
73	Kahraman Kedi Zıp Zıp Pirelere Karşı	Alberto Pez	1997	Marsik Kitap	16	Düzensiz Uyku, Vücut Temizliği	-
74	İp Bacaklı Uzaylı Çocuk	Aytül Arar	1997	Uçan Balık	16	Düzensiz Beslenme	-
75	Güneşin Öfkesi	Sara Gürbüz Özeren	2012	Damla	48	-	Yürüme
76	Kemancı Ayı Masalı	Fatih Erdoğan	2007	Mavi Bulut	63	-	Yüzme
77	Eğlenceli Alışveriş	Ayşen Oy	2004	Epsilon	16	-	Yürüme
78	Tembel Kedi Jose	Franziska Biermann	2017	Hep Kitap	36	-	-
79	Yavru Fino	Rafet Sutuğlu	2010	Çalışkan	48	Diş Temizliği	Kayak
80	Ananemin Kedileri	Sevda Yüktel	2008	Yuva	64	-	Bisiklet Sürme
81	Ferfene	Rafet Sutuğlu	2008	Çalışkan Arı	48	Çevre Temizliği	-
82	Hayal	Melike Tansoy	2008	Yuva	63	-	Yüzme
83	Su Bebekleri	Charles Kingsley	2010	Sıradışı	48	-	-
84	Derebahçe Köyü	Rafet Sutuğlu	2008	Murat	48	-	-
85	Bilim Sanatlı Haz	Rafet Sutuğlu	2008	Murat	48	Sporun Önemi	-
86	Canım Hırkacım	Nazan Özan	2010	Yuva	64	-	Futbol
87	Kaval Çalan Balıkçı	Orhan Buğrahan	2008	Zambak	56	-	-
88	Bencil Devlin Bahçesi	Ali Olgar	2014	Gönül	64	-	Dans Etmek
89	Sinbad'ın Maceraları	Mustafa Doğru	2016	Yumurcak	16	-	-
90	Cemile Sağlıklı Yaşamayı Öğreniyor	Yasmin Bradley	2014	Kaknüs Çocuk	14	Beslenme, Sporun Önemi	-
91	Heidi	Johanna Spyri	2017	İskek	120	Beslenme	-
92	Küçük Kemancı	Eleanore H. Partem	2017	Özyürek	72	-	-
93	Robin Hood	Howard Pyle	2017	İskek	80	-	Okçuluk, Yürüme
94	Dağınık Emre'nin Rüyası	Sara Gürbüz Özeren	2012	Damla	48	Temizlik Alışkanlığı, Çevre Temizliği	Futbol, Atletizm

95	Çılgın Palyaço ile Çişiil	Devrim Altay	2012	Ata	32	Sağlıklı Beslenme	-
96	Yolculuk	Önder Karçığa	2011	Morpa	32	Çevre Temizliği	-
97	Yuvasız Kalan Hayvanlar	Devrim Altay	2010	Ata	32	-	Yüzme, Koşmak, Yürüme
98	Deniz Yaz Kampında	Aydoğan Yavaşlı	2012	Bulut	32	Sağlıklı Beslenme	Yüzme, Su Topu, Basketbol
99	Mızımız Arı	Hülya Serbest	2007	Şule Çocuk	16	Sağlıklı Beslenme	-
100	Harf Küpleri	Gülнар Kandeyer	2010	Berkay	16	-	-

Tablo 2. Hikâye Kitaplarının İçerisinde Geçen Sağlıklı Yaşam Aktivitelerinin Dağılımı

Aktiviteler	Aktivite Sayısı
Düzenli Beslenme	15
Çevre Temizliği	11
Düzenli Uyku	7
Diş Temizliği- Fırçalama	4
Diyet	3
Spor Yapma Önemi	3
Dinlenmek	1
Yıkanma Alışkanlığı	1
İlaç Kullanmak	1
Oyun	1

Araştırma kapsamında çocuk hikâye kitaplarının içerikleri incelendiğinde, sağlıklı yaşam olarak belirlenen aktiviteler Tablo 2’ de verilmiştir. “*Düzenli beslenme*” kapsamında incelenen eserler içerisinde çocuklara verilmek istenen ve sıklıkla yapılan bir aktivite olarak görülmüştür. Bu aktivite, 15 kitabın içeriğinde kullanılmıştır. “*Çevre temizliği*” kapsamında incelenen eserler içerisinde çocuklara verilmek istenen ve sıklıkla yapılan bir aktivite olarak tespit edilmiştir.

Bu aktivite, 11 kitabın içeriğinde kullanılmıştır. “*Düzenli uyku*”, kitaplar içerisinde incelendiğinde, aktivite 7 kitabın içeriğinde kullanılmıştır. “*Diş fırçalama ve temizliği*” incelenen eserlerde, 4 kitap içerisinde kullanılmıştır. “*Diyet, ve “Spor yapmanın önemi”* kitaplar içerisinde 3 kitap içerisinde kullanılmıştır. “*Dinlenmek*”, “*Yıkanma alışkanlığı*”, “*İlaç kullanmak ve oyun*” kitaplar içerisinde 1 kitap içerisinde kullanılmıştır.

Tablo 3. Hikâye Kitaplarının İçerisinde Geçen Spor Aktivitelerinin Dağılımı

Aktiviteler	Aktivite Sayısı
Yüzme	8
Yürüme	8
At Binme	5
Atletizm-Koşu	6
Futbol	4
Treking-Yürüyüş	2
Ava Gitme	2
Okçuluk	2
Bisiklet	2
Balık Tutma	1
Güreş	1
Kano	1
Dağ Tırmanışı	1
Vücut Geliştirme	1
Kampçılık	1
Kayak	1
Dans Etme	1
Su Topu	1
Basketbol	1

İncelenen çocuk hikâye kitaplarında spor olarak belirlenen aktivitelerin dağılımı Tablo 3’de verilmiştir. “Yüzme” ve “Yürüme” kitaplar içerisinde çocuklara verilmek istenen ve sıklıkla yapılan bir aktivite olarak belirlenmiştir. Bu aktivite 8 kitap içerisinde kullanılmıştır. “At binme” kitap içerisinde, çocuklara verilmek istenen ve sıklıkla yapılan bir aktivite olarak tespit edilmiştir. Bu aktivite 5 kitapta farklı sayılarda metin içerisinde kullanılmıştır. “Futbol” kitap içerisinde, çocuklara verilmek istenen ve sıklıkla yapılan bir aktivite olarak görülmektedir. Bu aktivite 4 kitapta farklı sayılarda metin içerisinde kullanılmıştır. “Atletizm-Koşu” kitap içerisinde, 6 kitapta farklı yerlerde metin içerisinde kullanılmıştır. “Trekking-Yürüyüş”, “Ava Gitme”, “Okçuluk”, “Bisiklet” kitaplar içerisinde, 2 kitap içerisinde kullanılmıştır. “Balık Tutma”, “Güreş”, “Kano”, “Dağ Tırmanışı”, “Vücut Geliştirme”, “Kampçılık”, “Kayak”, “Dans Etme”, “Su Topu” ve “Basketbol” incelenen kitaplar içerisinde 1 kitap içerisinde kullanılmıştır.

4. Sonuç ve Öneriler

Çocuk hikâye kitapları çocukların eğitim sürecinde vazgeçilmez bir olgu olarak kullanılmaktadır. Bunun için çocukların gelişim özellikleri, yaşları, ihtiyaçları ve ilgileri göz önünde bulundurularak hazırlanmış özgün kitapların ortaya konulması önem taşımaktadır. Yapılan araştırmalarda, çocukların okudukları eğitim kitaplarının dışında en fazla hikâye kitapları okudukları tespit edilmiştir (Öztürk ve Can, 2013). Gönen vd. (2004) yaptığı araştırmada, her sosyo-ekonomik seviyedeki öğrencilerin en çok roman ve hikâye türünü tercih ettikleri ve erkeklerin çizgi romanı kızlardan daha çok okuduklarını tespit etmişlerdir.

Yapılan bu araştırmada çocuk hikâye kitapları sağlıklı yaşam ve spor aktiviteleri açısından incelenmiştir. Yayınlanmış olan 100 hikâye kitabının incelenmesi neticesinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır: İncelenen kitaplarda, sağlıklı yaşam teması olarak en yüksek düzeyde düzenli beslenme, çevre temizliği, düzenli uyku, diş temizliği- fırçalama, diyet, spor yapma önemi, dinlenmek, yıkanma alışkanlığı, ilaç kullanma, oyun gibi etkinliklere yer verildiği belirlenmiştir. Çocuklar için hazırlanan kitaplarda sağlıklı yaşamı destekleyici aktivitelere düşük seviyelerde yer verildiği belirlenmiştir. Çocukların sağlıklı yaşam alışkanlığı edinmesinde çocuk kitaplarında verilecek bu aktivitelerin önemi büyük önem taşımaktadır. İncelenen eserlerde spor teması olarak da yüzme, yürüme, koşmak, at binme, futbol, atletizm-koşu, trekking-yürüyüş, ava gitme, okçuluk, bisiklet, balık tutma, güreş, kano, dağ tırmanışı, vücut geliştirme, kampçılık, kayak, dans etme, su topu, basketbol gibi sporlara yer verildiği belirlenmiştir. Kitaplarda spor aktivitesi olarak ele alınacak aktivitelerde çeşitlilik daha fazla belirlenmiştir. Sportif aktivitelerini anlatan metinlere düşük oranlarda yer verildiği görülmüştür. Sonuç olarak, çocuk hikâye kitaplarında spor teması olarak yüzme, at binme, futbol, koşu aktivitelerine yer verilmiş, ancak genel olarak düşük seviyede yer verilmiştir. Sağlıklı yaşam teması olarak düzenli beslenme, vücut ve çevre temizliği, yürüyüş gibi daha yüksek seviyede metin içerisinde yer verildiği belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara yönelik şu öneriler sunulabilir:

- Çocuk hikâye kitaplarında sağlıklı yaşam ve spor alışkanlığının verilmesi önemli olmakla birlikte

ailelerde, medyada bu tür bilgilerin sunulması destekleyici olacaktır.

- Çocuk hikâye kitapları içerisinde geçen metinlerde sağlıklı yaşam aktiviteleri ve spor branşları açısından zenginleştirilmesi gerekmektedir.
- Çocuk hikâye kitapları okul ve sınıf kitaplıklarında daha çok yer alması sağlanmalıdır.
- Çocuk yayımlarına yönelik paydaşlar bir araya gelerek “çocuklar için yayın kriterleri” oluşturulması ve baskısı yapılan yayınların bu kriterlere uygunluğunu denetleyen aktif bir komisyon kurulması ilgili kurum/kuruluşlarca sağlanmalıdır.

Kaynakça

- Akyol, H. (2006). *Yeni Programa Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Arslan, C., & Ceviz, D. (2007). Ev Hanımı ve Çalışan Kadınların Obezite Prevalansı ve Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışlarının Değerlendirilmesi. *Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 21(5), 211-220.
- Ataseven, F., & İnandı, Y. (2000). *Çocuk Kitaplarının Çeşitli Yönleriyle İncelenmesi*. 1.Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu, (Sorunlar ve Çözüm Yolları), Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ve Tömer Dil Merkezi Yayınları.
- Bulut P., & Kuşdemir Y. (2013). Tübitak Tarafından Yayınlanan Çocuk Kitaplarının İçerik Özelliklerinin İncelenmesi. *Turkish Studies*, 8(12), 215-226.
- Costanzo, C., Walker, S.N., Yates, B.C., McCabe, B., & Berg, K. (2006). Physical Activity Counselling For Older Women. *West J Nurs Res Suppl*, 28(7), 786-801.
- Dağlıoğlu, E., & Çakmak, Ö. (2009). Okul Öncesi Çocuklarına Yönelik Yayınlanan Hikâye Kitaplarının Şiddet Ve Korku Öğeleri Açısından İncelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(3), 510-534.
- Edelman, C., and Mandle, C.L. (1986). *Health Promotion Throughout the Lifespan*, Toronto: The C.V. Mosby Company, , Princeton.
- Erkan, N. (1998). *Yaşam Boyu Spor*. Ankara: Bağrgan Yayınevi.
- Filiz, K. (2002). Sporun Tanımlanması ve Kapsamının Belirlenmesi Üzerine Bir Çalışma, *Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22 (2), 203-211.
- Gönen, M., Katrancı, M., Uygun, M., & Uçuş, Ş. (2011). İlköğretim Birinci Kademe Öğrencilerine Yönelik Çocuk Kitaplarının, İçerik, Resimleme ve Fiziksel Özellikleri Açısından İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36(160), 250-265.
- Kuran, Ş. B. (2011). *Çocuk Edebiyatı ve Kültür Eğitimi İlişkisi*. 3.Ulusal Çocuk Ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu Kitabı (05- 07 Ekim 2011), Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi.

- Lees, S.J., & Booth, F.W. (2005). Physical in Activity is a Disease. *World Rev Nutr Diet*, 95, 73-79.
- Öztürk, E., & Can, I. (2013). İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Elektronik Kitap Okumaya İlişkin Görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 171 (171), 137-153.
- Özvarış B. Ş. (2006). *Sağlık Eğitimi ve Sağlığı Geliştirme, Halk Sağlığı Temel Bilgiler İçinde* (Editörler: Ç. Güler ve L. Akın). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara.
- Pender, N.J. (1987). *Health Promotion in Nursing Practice*. California: Norwalk CT.
- Redland, A.R., and Stuijbergen, A.K. (1993). Strategies for Maintenance of Health-Promoting Behaviour. *Nurs Clin North Am Suppl Jun*, 28(2), 427-441.
- Sever, S. (2002). Çocuk Kitaplarına Yansıtılan Şiddet (Milli Eğitim Temel Yasası ve Çocuk Haklarına Dair Sözleşme Bağlamında Bir Değerlendirme). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35(1-2), 26-37.
- Tekin, H. (2005). Çocuk Edebiyatında Şiddet Korku ve Sevgi Üçgeni. *Hece Edebiyat Dergisi*, (104-105), 304-306.
- World Health Organization/WHO. (2006). Mental Health. (Erişim: 20.12.2019), www.who.int/topics/mental_health/en/
- Yıldırım, A., & Şimşek, N. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zaybak, A., & Fadıloğlu, Ç. (2004). Üniversite Öğrencilerinin Sağlığı Geliştirme Davranışı ve Bu Davranışı Etkileyen Etmenlerin Belirlenmesi. *Ege Üniversitesi, Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 20(1), 77-95.
- Zivtci, F. (2006) *Çocuk Kitaplarında Kahramanın Yeri ve Önemi*. Ankara: 2. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu (04-06 Ekim 2006).
- Zorba, E. (2012). *Herkes İçin Yaşam Boyu Spor*. Ankara: Herkes İçin Spor Federasyonu Yayınları, Neyir Matbaacılık.

Extended Abstract

Education is the most common path to take step on for social progress and development. Aim of education is to train a child's consciousness, body and senses. Basis of education is reading. Reading is a process within mental themes. Comprehending what is read is the most substantial aim of reading. An individual who has efficient reading habits is able to get various meanings from what they read, as books are the education materials used frequently to improve reading skills.

Children's books are among the most substantial parts of education. Books, an essential part of education, have an important role on gaining healthy life and sports habits. Children have an opportunity to internalize the characters and their positive behaviors in the story books. Children might interiorize some habits by imitating the characters' behaviors with the help of the books.

Willingness to healthy life and doing sports are the issues that each individual gives importance and aims to keep on. It is only possible to make it conscious by starting at an early age and endearing it. It is essential to make sport habits and healthy life gained by children. It is a must to give these topics a place in children's story books. In the study conducted within this context, it was aimed to determine the frequency of activities about sports and healthy life in passages of the children's story books.

In this study, the survey model was used. This model aims to realize an existing situation as it is. Within this context, it was aimed to evaluate the passages that include sports theme and healthy life in the children's story books.

100 books, which were included in the Public Town Library and primary schools in the city of Elazığ, were examined. In the books that were under investigation, it was observed that activities, such as regular diet, environmental cleaning, regular sleep, teeth hygiene-brushing, diet, the importance of exercise, resting, were included the most as themes of a healthy life. 89 % of these story books were penned by national authors while 11 % of them were penned by foreigner authors.

In the research context, searching the passages of 100 published story books in the publishing houses selected in a random way in terms of healthy life and sports was fulfilled by the researchers with an evaluation form. In the study, in order to have the books analyzed in terms of healthy life and

sports themes, primary and secondary resources were aimed to be received. In the study, it was found out that healthy life and sports themes in the story books were not in a formal standard.

As a result of searching about 100 story books, these results were obtained: In the analyzed books, it was determined that activities like playing games, taking pills, bath habits, having a rest, doing sports, going on a diet, teeth care, sleeping regularity, environmental cleaning, regular diet were observed in the highest level as the theme of healthy life. In the books prepared for the children, activities which are supportive for healthy life were observed in lower rate. These activities which will be included in the story books have importance for the children to get healthy life habits. In the analyzed books, swimming, running, horse riding, football, athletics, trekking, hunting, archery, cycling, fishing, wrestling, canoeing, mountain climbing, body building, camping, skiing, dancing, water polo, basketball were observed as the theme of sports. It was stated in the books in which the activities that will be taken as sports activities that variety was more. Passages which tell about sports activities were placed in low rate in the books. Consequently, in the children's story books, a small place was given to swimming, horse riding, football, running activities as the theme of sports. It was stated that a big place was given to activities like body and environmental cleaning, regular diet, and walking in the passages as the theme of healthy life. These might be presented according to the results received from the study:

- It is essential to convey the habits of healthy life and sports in children's story books, and these subjects must be presented to the parents and in media, as well.
- The passages in the children's story books must be enriched in terms of healthy life activities and sports branches.
- It must be provided that children's story books have more places in the bookshelves of the schools and classrooms.
- Publishing Criterias for Children must be constituted, and a committee must be created to control the suitability of these publishings to those criterias.